

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusose ir i Austriją 3 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 5 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 fenigių.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Maskolių begediškums.

Maskoliai matydami, kad lietuviai, kuriuos tikėjosi i kelis metus i maskolius paversti, juo tolyn juo labyn nekenčia visko kas maskolišką, o myli ir guodoja viską kas lietuvišką; tai-gi matydami tai maskoliai nežino ką daryti, ant galo ėmėsi prie begediško melo, prie padirbimo dokumentų, idant nors tokiu budu dumti akis mums ir visam svetui.

Pereitame „Uk-ko“ numeryje buvo rašyta, kad Karklinių valščius, Vilkaviškio pavieto Suvalkų gubernijos per susirinkimą nutarė ir surašė i protokolą, ant kurio pasirašė visi valščionys, kad mokslinyčioje nors tikėjimo dalykus mokintų vaikus lietuviškai iš lietuviškų knygų spaudintų lotyniškais litaromis. Pas maskolius viskas galima. Kada kopija to protokolo nuėjo pas gubernatorių jau jame buvo parašyta, kad valščionys prašo mokinti vaikus iš lietuviškų knygų spaudintų lotyniškais arba maskoliškais litaromis. Kas padare tokią permainą valščiaus protokole lengva suprasti. Padarė tai patys maskoliai, idant paskui saviškai pasinaudoti tuom nusprendė. Pirmučiausiai apgarsino visur, kad lietuviai patys prašo knygų spaudintų maskoliškais litaromis ir pasiskubino išpildyti tą prašymą, atspaudino Varšavoje keles netikusias knygpalaiques.

Štai kokia teisybė Maskolijoje. Jaigu koki, nors dokumentą padirbtų šep kas, tai ji paėmė, sudytų kaipo didelį kaltininką, bet jaigu tai padaro gubernatorius ar pavieto viršininkas (nežinio katras iš judvieju padirbo tą protokolą nusprendimo Karklinių valščiaus) tai jiems už tokį dalyką nieks nieko nesako, jie da-gi tuom didžiuojasi, net mat daro tai dėl naudos Maskolijos ir dėl apgavimo lietuvių.

Tokiame atveyje Maskolijoje begediškiausias melas per dorą yra laikomas.

Bet šituom dar nepasibaigė maskoliaus gudrybės. Atspaudinę tas savo knygpalaiques, jie dabar

laikė valščiaus susirinkimų apgarsino, kad štai „vyriausybė išklausi jusų prašymą, atspaudino dėl jų lietuviškas knygas“ ir paskui rupinasi išgauti nuo valščiaus nusprendimą, su pasirašymu valščionių, kad jie priima tas maskolių knygpalaiques. Teip jau bandė padaryti Liudvinavo valščiuje*), apgarsino o paskui žmonėms nežinant įrašė i protokolą, kad valščius priima tas knygetes ir pakišo valščionims pasirašyti, bet išmintingi valščionys atsiskakė. Teip turbūt darys ir kituose valščiuose.

Maskolius mat tame turi tokį išrokavimą. Tegul jam pasisektų apgauti valščius, tegul pasisektų išgauti valščionių parašus, kad jie priima knygas spaudintas maskoliškais litaromis, tada jau drąsiau galėtų pastatyti policijantus pas bažnyčias ir atiminėti nuo žmonių maldų knygas; tada ant pasipriešinimo galėtų nepašyti, nės visi davė parašus, kad priima knygas spaudintas maskoliškais litaromis.

Maskoliai visko gali dasileisti. Jaigu nusi-sektų dabar apgavimu išgauti iš mus parašus, kad mes priimame maskoliškas knygas, tai už metų bandytų tokiu pat budu išgauti parašus, kad mes norime pravoslaviją priimti. Žodžiu sakant nuo maskolių mes galime visko tikėtis, nės dėl jų apgavimas ir begediškas melas yra dalykas doras ir pagirtinas; pertai mes visados turime būti atsargus, o reikaluose drąsiai ir tvirtai savo tiesas ginti.

Gavę gerą pamokinimą nuo Liudvinavo valščionių ir persitikrine, kad mes jau neesame mulkia, kad kokiems ten maskolpalaiikiams nesiduosime už nosies vadžioti, maskoliai gal kituose valščiuose nē nebandys raginti žmonis pasirašyti, kad priima tas maskoliškas knygpalaiques. Bet jaigu tai stengtusi daryti mums lietuviams reikia duoti jiems gerą atsakymą,

*) Žiūrėk korespondenciją iš Liudvinuos šitame numeryje.

reikia vietoje to pasirašymo padaryti atskyrą nusprendimą, kad tų maskoliškų knygelių valščionys visiškai nenori, o nori tik spaudintų lotyniškėmis litaromis; tegul tą nusprendimą nusiunčia arba i ministerijo, arba tiesiog ant caro vardo. Kada daugumas valščių teip padarys, augštesnė maskolių vyriausybė ir pats caras žinos ko mes norime, o mažesniejie maskolių valdininkai (gubernatoriai, viršininkai ir kiti) dažinos, kad melu nors ir begediškiausiu neistengs mus apgauti. S.

Iš plačios pasaulės.

Apie riešutus.

Jau pereituos lapuose buvo kalba apie yvairius medžius, suteikiančius žmonėms maistą, tai yra apie tokius medžius, ką kuogeriausiai ir visiškai tuluose kraštuose užstoja žmonėms visokius duoninius javus ir daržoves. Teipo-gi priguli čion ši-tą papasakoti ir apie riešutus, nors jie nesuteikia tokio maisto, kuriuom tik vienu žmogus galėtų misti; vienok-gi riešutai yra labai gardus ir visi mes skaniai valgome juos vienus arba su medum. Riešutų krumai auga mūsų krašte visur, soduose ir miškuose ir kas metą rudenop buna apsisagę daugybe riešutų, kuriuos seni ir jauni su džiaugsmu skina ir valgo tuojaus nuo medžio, nėra tik-ką nuskinti turi kuogeriausią skonį. Tačiau miestų gyventojai priversti pasikakinti jau pastovėjusiais. Perdaug seni riešutai išsenka ir aprasta. Apkartinas paeina nuo aliejaus, ką gali iš jų išspausti. Riešutų aliejus vartojasi prie dirbimo farbų, nėra labai greit džiusta; vietomis jį vartoja prie valgio, nėra skonį turi labai gardžią ir malonią. O jeigu šitų riešutų branduolius sutrisime i miltelius ir ant ugnies iškepsime, paskui sumaišysime su cukrum, tai apturėsime naminę čekoliadą, iš kurios gali išvirti skanų gėralą.

Miestų krautuvėse kartais tenka pamatyti truputį didesnius riešutus, vadinamus, „*turakiškais*“; jie ant pažiūros panėsi i musiškus. Turakišką riešutą kartais gali užtikti ir mūsų soduose, tačiau jie vaisių neveda.

Sitas riešutys veda vaisius tiktai pietų Europoje; Turkijoje. Valakuose, o net ir Vengrijoje. Mes-gi pirmą kartą gavome šituos riešutus iš turkų rankų pertai juos vadiname turakiškais.

Dėlto-gi mūsų krašte auga ir išnoksta kur-kas didesni riešutai, vadinami *valakiškais*, Persija ir Kaukazai tai jų tėvynė, bet pagaliaus prasiplatino po visą vidurinę Europą ir Aziją. Šitie riešutai nemėgsta didelių karščių vasarą ir teipo-gi bijo didelių šalčių. Užtatai-gi mūsų krašte jie dažniai iššala, ir tiktai tuomet gali užderėti daug vaisių, jeigu pavymui buvo kelios

lengvos žiemos. Šitą riešutą pirmą kartą pargabeno pas mus iš Valakų ir pertai vadiname valakišku. Kas yra matęs tuos riešutus tiktai krautuvėje, tai suvis nežino, kad jie ant medžio buna apaugę stora, žalia žieve ir pertai panėsi ant kaštonų, bet skiriasi tiktai tuom, kad ta jų žievė yra švelni.

Jeigu kam pačiam priteko juos skinti — ir lupti tai gerai žino, kad ta jų žievė nudaro pirštus tamisiai-rausva spalva, ką net sunku numazgoti. Tatai žmonės padaro iš jų žievės labai gerą dažą nudažyti visokiems dirbiniams iš medžio ir vilnioniems. Iš branduolių spaudžia gardų aliejų, kuris vienok labai greit aprasta. Skystimas nuo šutitų džiovintų lapų duodasi gerti silpnėms mažiems vaikams, kaip gaivinas vaistas.

Mūsų krašte valakiškas riešutas neišauga i augštą ir storą medį, vienok pietų Europoje yra labai didelių senų medžių. Iš visų riešutų didžiausios auga Kryme, pas mietai Balaklavi. Šitas medis kas meta duoda per 100 tukstančių riešutų, ir priguli jisai penkioms šeimynoms, kurios išsidalina tą naudą. Darodo, kad šitas medis jau turįs apie du tukstančius metų. Liotaringijoje XV. amžyje buvęs stalas iš riešutinio medžio, ką turėjęs per 20 pėdų pločio, o padarytas tiktai iš vienlinkos lentos. Sako, kad tas riešutas buvęs tukstančio metų.

Apart medžių, vadinamų riešutais, turime dar tokius, ką teip-pat veda vaisius su miltingais ir aliejingais branduoliais kietuose lukštuose, kaip antai: *aržuolų giles*, kieti ir kantuoti *buko riešutėliai*, *kartieji kaštonai*, — taip pavadinti dėl atskyrimo nuo valgomų saldžių, ką mūsų krašte neauga. Kartieji kaštonai turi žalią akstinuotą žievę, jais labai mėgsta bovytis vaikai. Aržuolų gilėmis ir buko riešutėliais peni kiales, o sukapojus arba sutrynus, jų galima maišyti i pašarą ir kitiems gyvuliams. Apart to dar iš kaštonų dirba krakmolą, iš riebių buko gilių spaudžia aliejų, kurio skonis užneša ant alų, o iš degintų gilių verdą gėralą, vadinamą gilių kavą, kuri iš dalies užstoja daugumui tikrąją kavą.

Nors ir auga mūsų krašte kaštonai, vienok jų vaisių mes nevalgome; i miestus-gi pargabena dėl mūsų *saldžių kaštonų*. Varšavoja juos ant gatvių jau iškeptus karštus ir nusipirkęs tiesiog lupkie ir valgyk. Ant pažiūros beveik nėkiek nesiskiria nuo karėjujų, teip-pat ir žievė turi akstinuotą, pakolaik kabo ant medžio. Tačiau patsai medis suvis kitaip išveizi: vieton plačių lapų, susidedančių iš 5-ių iki 7-ių dalelių, turi jis lapus siaurus, ilgus, lygius su gražiai iškarbuotais pakraščiais. Jų žiedai yra smulkus, negražus, žalsvi, ir nė priliginimo nėra prie puikių spalvuotų gožiai kvepiančių žiedų, kurie puošia karčių jų kaštonų šakas. Nors ir prastai

žydi saldijie kaštonai, tačiau veda labai gardžius ir sočius vaisius.

Saldijie kaštonai auga šiltesniuose kraštuose negu pas mus; Valakuose galima rasti pusėtinas girios šitų medžių; jų vaisius labai mėgsta žmonės, o vietomis tų kraštų pavargę gyventojai maitinasi vientik šitais kaštonais. Jie jie valgo kaštonus netik teip, kaip pas mus, keptus arba virtus, bet verda iš jų labai skanią ir sočią sriubą; ant švenčių-gi, kas turi išteklių, iškema kaštonais keptas antis arba žąsis, lygiai teip, kaip pas mus obuoliais. Perdirbus juos į miltus ir iškepus, gali pasidaryti gėralą, panašų ant čekoliados, kuris pats per savę turi saldumą.

Saldusis kaštonas dar ir tuom atsižymi, kad labai ilgai gali gyventi; jisai neišauga labai augštas, vienok begalo iskeruoja ir atauga neišpasakytą stori. Daug yra tokių kaštonų, ką turi į 200 pėdų storio; norint apkabinti toki medį, tai reikia keturiasdešimties vyrų. Tarp didžiausių kaštonų yra vienas labai garsus ant kalno Etnos. Jisai turi 160 pėdų storio ir visas jo vidurys jau visiškai yra išpuvęs ir gražiai išskaptuotas. Išpuvusiam jo viduryje aplinkiniai gyventojai pastatydino namelį ir jame pakūrą džiiovinti kaštonams, o ugniai kurinti pasigamina malkų dažinai iš to paties medžio.

Yra ištirta, kad šitas medis turis į 4000 metų.

Apie kilimą jo vardo „šimtažirgis“ yra tarp žmonių šitokia pasaka: mat tula Ispanijos karalienė vieną kartą raita atėjo su šimtu visokių savo tarnų aplankyti Etnos ir ant nelaimės užpuolė juos baisi audra; tuomet visa draugyste, net nenusėdė nuo arklių, pasikavėjo nuo audros į išpuvusį vidurį kaštono ir pertai dėl atminties tapo pavadinimas „šimtažirgiu“.

Miestų krautuose taip-gi galima pamatyti Amerikos riešutus. Šitie riešutai yra gana dideli, popusanro colio turį ilgio, pailgi ir trikampi; jų žievė arba lukštas yra labai riebus ir gardus. Pietinėje Amerikoje jie užauga labai dideli, kaip žmogaus galva. Jie jie išnokę pertrūksta ir išlūško į 20 iki 30 riešutėlių; — tai yra ne kas daugiau, kaip tiktai didelės sėklos. Tokias valgomas sėklas, lyginamai riešutai, suteikia dar ir kitoks užjūrinis augalas vardu „požeminis riešutys“. Pietinė Amerika tai jo tėvynė, tačiau dabartės ji augina tropikiškoje dalyje Azijos ir Afrikos, o net ir pietinėje Europoje. Požeminis riešutys tai nedidelė žalia augmenis; jos ankštis turi apie colį ilgio, ir kožna su vienu arba dviem grudais riešuto, tie grūdai yra labai riebus ir skanus, ypačiai kepti. Dėlto ir pradėjo šitą riešutą auginti ir veisti visose pasaulės šalse. Šita augmenis turi labai žingėdžių ypatybę: po peržydėjimui žiedų koteliai prilinksta priepat

žemės ir kaip tik galu plokštis dasilytėje, tai ir įlenda į ją per du coliu gylio drauge su savo vaisium.

Pietinėse šalise auga dar ir daugybė kitokių medžių suteikiančių valgomus riešutus. Tarp jų visų žingėdžiausias auga ant salų Sešelio pas Afrikos rytinį pakrašį; jisai priguli prie palmų, tačiau vadinasi *keistariešučiu*. Ant šitos palmos auga riešutai po du kruvoje ir turi ilgio po tris bertainius masto (uolakčio) su viršum, ir sveria į 40 iki 60 svarų. Jų branduoliai yra valgomi ir gardus pakolaik dar neišnokia; jie jie nunoksta tiktai laike aštuonių arba dešimties metų.

Iki keturių metų riešutas atauga savo paprastą didumą, bet-gi dar buna labai minkštas. Nunokusių lukštai tinka ant daugelio visokių dalykų: dirba iš jų indelius nešioti vandeniui, nės į vieną lukštą telpa apie pusę viedro vandens, teipo-gi dirba iš jų torielius, bludielius ir abelnai visokius indelius prie gaspadorystės.

Keistariešučiai auga ant pat jurių kranto, tatau jų vaisiai labai tankiai nupuola į vandenį ir kartu su vilnimis atleka tolymas keliones; nuplaukia net pas Malediškas salas, netoliesia rytinės Indijos. Tų salų gyventojai, regėdami nepažįstamus riešutus, atplaukusius iš anapus jurių, pramanė pasaką, butent toji palma, ką suteikia šituos riešutus, auga tiesiog ant jurių vandenų, kad ant jos turi lisdą juodas paukštis vardu gripas, kuris griežia žmones nuo plaukiančių pro šalį laivų ir nešasi savo lisdan, o gusiais lekiąs ant sausumos, užpuoląs ant slonių, nosragių, tegrių ir gryštas su laime lisdan. Teipo-gi pasakodavo, kad tie vaisiai gali plaukti prieš vandenį ir išplaukia iš jurių risdavosi žeme į miškus pasikavoti. Teipo-gi juos laikė per didelį vaistą, kuris juk turėjęs iškėmę, priešingą visokiems nuodams t. y. gelbėdavęs nusinuodiusius, ir pertai jie buvo labai brangus. Riešutai, išplauti laukan iš jurių, prigulėjo tiktai vienam karaliui, ir jisai juos pardavinėjo, kam norė ir už neišpasakytas kartais prekes už vieną riešutą gaudovo laivą, pilną tavorų.

Viduriniuose amžiuose iš Indijos tų riešutų pargabeno į Europą; čion teip-pat tikėjo į jų stebuklingas ypatybes ir mainė juos lygiomis ant aukso, t. y. už svarą riešuto davė svarą aukso. Ciecorius Rudolfas II. vos-nė-vos nupirko vieną toki riešutą už 4000 darelų. Ir vis jie buvo teip brangus, pakolaik nedažinojo, iš kur jie paeina. Kada-gi keliauninkai atrado Sešelio salas ir pamatė, kad tasai medis, ką suteikia tuos stebuklingus riešutus, tai tokia pat palma, kaip ir visos, tadą išnyko ir visoki apie juos prietarai ir iškėjimas į jų stebuklingas ypatybes, o po draugei nupuolė ir prekė tų keistų riešutų. Šiandien-gi tie riešutai sveti

mose šalise nustebi žmogų tiktai savo didumu ir sukumu.

Didžiausi riešutai auga karštosiose pasaulės šalise, bet-gi ir šaltosios šalys turi savotiškus riešutus, nors tai nėra riešutai, bet tiktai nešioja riešutų vardą.

Sibirijos gyventojai, kur nėra nė papraktų riešutų, valgo *cedrų riešutėlius*. Tačiau netikėkite, kad tai riešutai: tai yra sėklos tokios pušies, vadinamos *limba*. Šitos pušies skujos po savo akstinėliais turi dideles sėklas su stora, kieta žievute ir pertai vadinasi riešutais: tų sėklu branduoliai taip-pat yra riebus ir gardus. Vienok netiesiogiai juos vadina cedriniais, nės *cedras* tai suvis kitiškas medis ir jo sėklos ne valgomos. Jisai auga Azijoje ant kalnų Gimalajų ir Libanų, vienok sibiriečiai savo pušį vadina sibiriniu cedru, pertai ir jos sėklas praminė cedriniais riešutėliais. Iš libaninių cedrų buvo pastatytas šventnamis Salomono Jeruzolime. Mūsų pušų sėklas mėgsta tiktai paukščiai ir voverės, kada-gi cedriniai riešutai yra taip gardus, kad juos laiko tiktai per smagurį. Tūlose vietose ant Uralo kožnas gyventojas, ypsčiai šventą dieną nešiojasi pilnus kišenių tų riešutų ir bepaliuovos juos kremta. Limba ant pažiūros panėši į pušį, bet kur-kas gražesnė, jina mėgsta šiaurų klimatą, tačiau auga nė tik Sibirijoje, bet ir ant karpasų.

Apart limbos dar ir kitokia pušis suteikia valgomas sėklas, jije auga tiktai šiltesniuose kraštuose, vadinasi *pinolia* arba *valokiška pušis*. Tai labai gražus augštas medis turis šaka tiktai ant viršūnės, kurios taip gražiai suklėstos, kad išrodo nei didelis parasolius. Pipiolios riešutėliai iš pažiūros panėši ant migdalių, nės yra paplokšti; jieje kičiuose lukštuose turi labai gardžius, saldžius branduolius.

Abelnai žmonės vadina riešutais visokias didesnes sėklas arba vaisius, ką turi kieta žievė arba lušta ir viduje aliejingą branduolį. Riešutai tai nėra atskiras maistas, tačiau labai geras smaguris ir suteikia daug gardaus aliejaus tatau prekystėje užima gana prakilnę vietą ir podraug sukrauja turtus savo valdininkams.

Jonų Juozas.

Apie skruzdėles.

Mokinti nė kartą tyrinėjo gyvenimą ir papročius skruzdėlių ir daug žingėdaus patyrė pas tuos išmintingus vabalėlius. Dalį tų patyrimų papasakosime čion skaitytojams.

Pas mus yra kelios veislės skruzdėlių, kurios skiresi tarp savęs didumu ir spalva. Yra juodoji skruzdė, nedidelė, kuri laikosi daržuose ir sodnuose, o ypačiai ten kur yra saldumynai. Giriuose gyvena didelė, truputi šviesesnė, girinė

skruzdė. Yra taip pat ir geltonos skruzdės ir daug kitokių.

Visos jos turi miklų, ilgą kūną; ant galvos turi po du useliu, kuriais jos susišneka tarp savęs; akis turi didelės, mato gerai ir toli; snukutyje turi tvirtus žandus, dėl graužimo. Kojos jų ilgos, per ką gali greitai begioti. Dėl apsigynimo ir dėl užpuolimo turi pasturgalyje puslukę su aštrium skystimu, kurį išleidžia į roną, padarytą pirmto žandais kune prieš.

Teip išveizdi tos skruzdėlės, kurias kasdien sutinkami, kurių šimtai tukstančių daro vieną skruzdyną. Vadinasi jos darbininkėmis, ne jų pareiga yra darbas, dėl užlaikymo visos šeimos, lygei taip kaip tai yra pas bites.

Apart darbininkių yra skruzdėlynė dar ir patinai ir patelės. Nuo darbininkių jie atskiria tuomi, kad turi didelius sparnus, su kurių pagelba šiltomis dienomis birželio mėnesyje pakyla į orą ir siaučia ten per dieną. Potam patinai žuva, o patelės grįžta į skruzdyną; sugryžusios arba pačios nusigraužia sau sparnus arba tai padaro darbininkės ir patelės pradėda kiaušinius dėti. Yra tai vienintelis jų darbas, nės auginimas vaikų, taisymas lizdo ir abelnai užlaikymas visos šeimos guli ant sprando darbininkių.

Pažiūrėkime į lizdą mūsų paprastosios girinės skruzdėlės — į tuos kupstus, kurių taip daug sutinkame giriuose. Iš pirmos pažiūros išveizdi, kad tas skruzdėlynas padarytas iš bet kaip sumestų spyglių, šakučių, šmotelių žemės ir akmenukų. Bet geriaus prisžiūrėję patemysime ant jo paviršiaus daugelį apvalių skylučių, per kurias įeina ir išeina darbščios gyventojos skruzdėlynos. Yra tai įėjimai į ilgus olos išvadžiotos po visą skruzdyną. Vietomis tos olos platesnės, teip kad pasidaro kaip ir kambaras. Vienose iš tų kambarų gyvena skruzdės, kitose augina vaikus, o trečiose sudėda maistą. Viena eilė tų olių ir kambarų padaryta kupste augščiaus žemės, kita žemėje.

Daug darbo padėda skruzdės pastatymai kaip didelių gyvenamų, bet skruzdėlės nesi-drovi darba; nekartą nuo kelių šimtų žingsnių neša jos snukutyje šakutes nuo colio ilgas, spyglius ir kitokią medegą. Kur viena nė įstengia, ten dirba kelios susidėjusios, ir tokiu būdu pergali tukstančiais klučių, kurios daro nelygumas žemės, didesnės šakos, akmenys ir kiti daigtai. Palengvinimui sau darbo skruzdės dirba takus į visas puses nuo skruzdėlynos, nukirdamos visokias žoles ir sumanas, o palikdamos tik sausus lygius aržuolų lapus, kuriais joms lengviaus eiti su naštomis. Kiekvienam turbūt teko matyti tuos takus, kurie nekartą tęsiasi po kelis šimtus žingsnių nuo skruzdėlynos. Tais tokais nuolatas tęsiasi ilgos eilės skruzdėlių;

vienos eina namon su naštomis, kitas eina iš namų jieskoti pelno.

Skruzdės — darbininkės ilsisi tik nakčia, per visą dieną užimtos darbu. Jos turi pataisyti skruzdyną, jos pagaminti maistą, penėti pataites, užsiimti auginimu jauniklių. Prie visų šitų darbų parodo didelę išmintį ir gabumą. Jeigu kur viena neįstengia savo darbą atlikti tuojaus pasikviečia kitas į pagelbą ir drągiau atlieka darba dėl abelės naudos.

Maitinasi skruzdės visokiais vabalais ir kirmėlėmis, kurias nuolat neša į savo skruzdyną. Surenka jos visus negyvus vabalus, užtikts apie savo skruzdyną, neša juos arba pavieniui, arba susidejusias, o jaigu ir kelias negali pakelti per daug sunkų vabalą, tad suplešo į šmotelius: vieną ima koją, kitą galvą, trečia šmotelį stuomens ir neša juos į savo lizdą. Nekartą užpuola ir ant gyvų. Viens tyrinėtojas matė kaip kelios skruzdės pamačiusios sleką iškišusių vieną galą iš savo olos, puolesi prie jo, nutvėrė ir pradėjo laukan traukti. Bet slekas buvo stiprus ir skruzdės nors dirbo keles valandas negalėjo ištraukti; bet ir paleisti nepaleido. Tyrinėtojas padėjo joms, ištraukė sleką iš olos. Tada skruzdės ėmė nešti; vienos palindo po apačia ir pakele į viršų, kitos laikė paremusios iš šalių ir taip nešė į skruzdyną. Patikusios ant kelio klutį, per kuria negalėjo pernešti visą sleką, suplešė jį į šmotus ir taip nusinešė į lizdą.

Idant numanyti kiek vabalų išnaikina skruzdės nurodysime patėmyjimą vieno mokinto, kuris suskaitė, kad per vieną minutą skruzdės parneša į skruzdyną 20 ir kelis vabalus. Kiek tai šimtų tukstančių suneša jos per visą dieną. Teisybė ir skruzdžių daug, pertai nera dyvo, kad ir maisto daug reikalauja.

Skruzdės minta netik vienais vabalais; jos labai mėgsta visokius saldumynus; godžiai geria saldžius žolių syvus, nekartą išisverbia į triobas jieskodamos cukraus ir medaus ir net užsiima auginimu vabalėlių, iš kurių gauna saldžius syvus.

Visiems pažystamas taip vadinamas amaras; yra tai žalsvi vabaliukai kruvomis tupintie ant lapų ir šakučių medelių ir krumų. Tie vabaliukai dėl skruzdžių tai yr' banda karvių ganančius ant pievų; juos visados daboja kelios skruzdės, idant koks nors piktadėjas neužpultų ir nesuestų jų. Kas valandėle viena ar kita skruzdė prieina prie tų vabalėlių ir pradėda krutinti jų pilvą savo useliais, arba teisingiaus sakant melža jį. Mat nuo krutinimo tas vabalėlis išleidžia per skylutę užpakalyje lašuką saldaus skystimo, kurį skruzdė godžiai geria.

Skruzdės labai rupinasi apie savo karvutes; netik ką jas gina, bet rupinasi dar apie jų gerovę; augina jų mažiukus tam tikrose

kamarose savo skruzdyno, prižiuri juos su rupestingumu nemažesniu kaip savo vaikus. Vabalėlems gyvenantiems po žemę (yra ir tokių veislė to amaro) aplink žolių šaknis, kurias jos graužia, padaro atskiras kamaras, kaip ir tvartus. Kada tie vabalai sugrausčia vieną šaknį, perneša juos prie kitų šaknų, idant jiems maisto nepristigtų. Žodžiu žmogaus taip nesirupina apie karvės, kaip skruzdės apie tuos vabalėlius.

Abelnai imant skruzdės turi dideli palinkimą ir gabumą prie ukininkavimo. Musų skruzdės augina, gano ir melža amaro vabalėlius; dirvą dirbti nemoka, nerenka tipo-gi nė ištekliaus ant žiemos, kaip tai daro kiti gyvuliai. Teisybę sakant tas joms visiškai nereikalingas, kadan-gi žiemon skruzdės sueina į giliausias kamaras skruzdyno ir ten miega iki pavasariui.

Kitose šalyse ypačiai šiltose, skruzdės netik renka išteklį, bet užsiima ir sėjimu augalų; turi savo laukus, sėja, pjauja. Taip šiaurinėje Amerikoje šalyje vadinamoje Teksas gyvena didelės skruzdės, kurios ant kelių pedų aplinkui skruzdyną labai rupestingai nuvalo žemę, nugrausčia ir numeta visokias augalus apart vienos veislės žolės, kurios seklomis jos maitinasi. Kada seklos nunoksta ir pradėda byrėti, skruzdės jas surenka ir sunešė į skruzdyną sudėda į tam tyčia padarytas kletis, kaipo ištenkliu ant žiemos. Jeigu į tas kletes kaip nors dasigauna vanduo ir seklos sušlampa, tad saulėtomis dienomis skruzdės išneša jas ant oro ir džioviną. Tokiu budu seklos tos niekad nepasigadina. Pavasaryje dalį tų sekų išnešnios sėja savo laukuose. Idant apturėti javą ant ateinančių metų.

Kitos vėl skruzdžių veislės nors neturi savo laukų, bet renka seklas žolių, o kartais ir žmonių valgomas. Taip prietinėje Afrikoje murinai vadinami Bušmanais, naudojami nekartą darbštumų skruzdžių, išplešia joms kletes ir atima dėl savo naudos anų suneštus grūdus.

Tą patį daro ir gyventojai nekurių vietų Azijos; nekartą iškasia skruzdyną atranda viduryje apščiai javų grūdų.

Auginimas jauniklių taip pat priguli darbininkėms. Pataitės, padėjusios kiaušinius visiškai apie juos nesirupina, da-gi ir jas pačias turi maitinti darbininkės.

Padėtus kiaušinius darbininkės sukrauja tam tikrose kamarose; pernešiodamos jas iš žemutinių į viršutines ir atgal, žiurint pagal orą. Kada oras šiltas suneša juos į viršutines kamaras, o kaip tik apsiniaukia ar atvesta suneša į žemutines. Tą patį daro su kirmelaitėmis. Dieną išneša jas ant saulės, o nakti dar prieš nusileidima saulės suneša vėl į skruzdyną. Peni jas kelis syk per dieną, įpyldamos joms į

snukutį tirštą skystimą, kuri atryja iš savo vidurių.

Po tulam laikui kirmelaitės apsisivynioja plonu baltu siuleliu, taip kad išrodo kaip didelis baltas grudas. Tuos grūdus žmonės klaidingai vadina skruzdžių kiaušiniiais. Juos skruzdės teipo-gi dienomis išneša ant oro, o naktį atgal į skruzdyną suneša. Iš kirmelaiteš, viduryje to grudo po tulam laikui pasidaro jauna skruzdėlė. Tada darbininkės pergraužia siulelius, toj vietoje, kur galvą jaunos skruzdėlės ir tokiu būdu anoji išlenda ant svieto.

Kaip rupinasi skruzdės apie savo jaunimą galime suprasti iš to, kad suardyme skruzdynė skruzdės pirmučiausia neša paslėpti apsisivyniojusius ir neapsivyniojuses kirmelaiteš, nešdamos jas savo snukiuose; o tik paskui jau imasi prie pataisymo skruzdyno.

Tarpu savęs skruzdės gyvena didžiausiame sutikime; dar nieks niekad nematė, kad susipjautų dvi skruzdės vieno skruzdyno. Atbulai vieną kitą gelbsti; pažeistą arba apsirgusę draugę parneša namo ir prižiūri kuogeriausiai. Jeigu kuri neša perdaug didelę sunkenybę, kitos tuojaus skubina anai padėti. Viena kitą pažinsta labai gerai, net ir po ilgam nesimatymui ir sveikinas glostydamos vieną kitą savo useliais. Nekurie tyrinėtojai tyčia ėmė skruzdę iš skruzdyno ir palaikę ją gana ilgai vėl paleisdavo atgal, bet visados draugės pažindavo ją ir sveikino labai meiliai.

Visai kitaip apsieina su svetimomis; tuojaus užpuola ant jų tąso už usų ir kojų ir išmeta laukan iš skruzdyno arba net ir užpjauna. Su priešininkais atėjusiais plešti skruzdyną apsieina dar aštriau. Kiekvienas skruzdynas turi tam tikrus kareivius; jie neužiima kitokių darbu, tik stovi prie durų skruzdyno ir daboja, kad nieks įeiti negalėtų. Maistą jiems dastato darbininkės lygiai taip kaip ir pataitėms. Pas mūsų skruzdes kareiviai mažai skiriasi nuo paprastų darbininkių, bet pas nekurias kitas veisles jie kelis syk didesni ir tvirtesni ir juos lengva atsikirti nuo paprastų darbininkių.

Skruzdynuose nekurių veislių yra daugiaus kareivių nei darbininkių arba darbininkių ir visiškai nėra. Tokios skruzdes neužiima darbu namie, užiima vien tik užpuolimais ant kitų, minta tiktai tuomi, ką išplešia kitoms skruzdėms arba gauda vergus ir paveda aniems aklikti visokius naminius darbus.

Ir tarpu mūsų skruzdžių yra tokios, kurios minta tik iš plešimų. Taip didžiosios rusvos ir raudonosios skruzdės užpuola ant mažų juodų. Pulkas rusvųjų sustojusių į eilę eina ant medžioklės išsiųsdamos pirmiaus kelis kaipo sargus. Viens tyrinėtojas sutikęs syki toki pulką ėjo patyką paskui jį. Pulkas užėjo ant kupsto juodųjų skruzdžių, palei kurį begiojo

kelios darbininkės. Pamačiusios priešus, anos pasikvietė savasias ir drąsiai puolė ant atėjunų. Prasidėjo karštas mušis, kuriame pergalėtojoms liko rusvosios, o juodosios pasileido bėgti į skruzdyną ir greitai uždengusios skyles pačios stovėjo ir neleido įeiti atėjunams. Rusvosios tarytum suprasdamos, kad joms joku būdu nepasiseks įsiskverbti į skruzdyną per tas skyles, užsilpo ant kupsto ir viename šone snukiais prasiardė dideli plyši ir per jį išiveržė į vidurį skruzdyno. Po valandėlei išėjo iš tan tuom pačiu keliu, bet jau netuščiomis; kiekviena nešė po kirmelaitę, su kuriomis sugrįžo į savo skruzdyną.

Tokias kovas skruzdžių galima nekartą patėmyti bevaikščiojant po mišką. Siekis tų kovų yra visados nutverti jaunikles, kurias parsineša namon ir išauginia laiko kaipo vergus, kurie turi atlikti visus naminius darbus ir pagaminti maistą savo ponams. Jeigu suardysime kupsta rusvųjų arba raudonųjų skruzdžių, tai pamatysime kaip daug yra jame mažų juodų skruzdžių; jos tik vienos tuojaus imasi taisyti suardytą skruzdyną, o ponai jų nė kiek apie tai nesirupina. Tai-gi vergai pas tokias skruzdes atlieka visus darbus, patys ponai užsiima tik užpuolimais ant kitų skruzdynų, idant prisigaudyti vergų, namie-gi jie nieko neveikia, net ir maisto patys neima, vergai turi juos penėti. Jaigu kartais dėlei kokių nors priežasčių duokim kada vanduo užlieja, reikia persikėlimu užsiima vien tik vergai, kurie nekartą turi pernešti ir savo ponus į naujus gyvenimus.

Toks gyvenimas davedė nekurias skruzdžių veisles iki to, kad be vargų pagelbos jos nė paesti nemoka. Viens tyrinėtojas padarė šitoki bandymą: pagavęs uždarė į skrynute 30 tokių kareivių su jų kirmelaitėmis; apart to įdėjo į skrynutę medaus maistui ir žemės lizdui. Bet skruzdės nė nepamislino apie taisyką lizdo, nesirupino apie kirmelaiteš ir neėdė medaus, tik valkiojasi iš kampo į kampą. Po 2 dienų keliolika iš jų pražuve badu, bet likusios nedasi-protėjo būti medų. Ant galo tyrinėtojas imetė pas jas vieną juodą skruzdėlę. Ta tuojaus ėmėsi prie darbo; papenėjo išalkusius, iškase žemėje kelės olas ir apžiūrėjo kirmelaiteš.

Karštuose kraštuose, kaip štai Brazilijoje, yra daug veislių skruzdžių, kurios nors nelaiko vergų, bet dėl sujieškojimo maisto daro kariškas keliones. Keliauja jos dideliu pulku, nekartą turinčių ilgio kelias dešimtis žingsnių. Toks pulkas susideda iš daugelio tukstančių skruzdžių.

Toks pulkas skruzdžių eidamas palengva pirmyn suėda visokius gyvus ir negyvus gyvuličius pakelyj užtiktus. Beda tiems vabalams, kirmelėms, driežams, pelėms ir kitiems gyvulukams, kuriuos užspėja ta naikintojų armija.

Tie kurie turi sparnus, palekia ir tuomi išsigelbsti nuo tikro pražiuvimo; nės kitaip nė greitumas, nė gili lindyne negali išgelbėti, kadan-gi tos skruzdės greitai išikasa į žemę jeigu pajunta, kad ten yra koks gyvas sutvėrimas, moka net iš medžio išimti kirmėlaites. Net ir žmogui nevisai smagu susitikti tokią skruzdžių kariūnėnę; nės tada jos baisiai piktos ir kanda labai skaudžiai. Netikėtai susitikęs su tokiu kareivišku pulku, tuojaus pajusi, kad daugybė skruzdžių jau įstrigo į kuną. Tada reikia juo greičiaus perbėgti į šoną to pulko ir ištraukinti iš savo kuno pilvus išisegusiųjų skruzdžių: žandus jų negalima išimti, nės įstringa jos labai gilei; paprastai tose vietose prisimeta ugnis ar pasidaro votys.

Reikia pripažinti, kad kartais toki keliauninkai daro ir naudą žmogui. Viduryje Afrikos tokios armijos karts nuo karto atsilanko žmogaus tribose ir apvalo jas nuo daugelio nereikalingų daiktų, kaip pelių, žiurkių, didelių šimtakojų, vorų, kirmėlių ir t. t. Toki atsilankymai turi tik tą negerą pusę, kad pakolaik jos ruošesi namuose, tikras šeimnininkas turi išsikraustyti, nės kitaip neaplenkia ir jo. Murinai taip ir daro, ant to poro dienų iš kaimo visi išsikrausto. Jaigu paminėsime, kad tose šalyse patys gyventojai visiškai nesirupina apie čiūnumą, tai suprasime kokią geradarystę daro jiems skruzdės apvalydamos jų namus nuo visko nereikalingo.

Kaip matome armija tokių mažų vabalelių pergali net žmogų; sako kad jos papjauna ir dideles gyvates, užtikė jas miegančias. Afrikoje murinai užtai jas didelėje garbėje laiko.

Tiek galima pasakyti apie tuos dyvinus vabalelius, kurie ir sėja, ir gyvuolių laiko, ir kariauja sustoja į eiles kaip žmonės. Savo darbštumų tvarka ir savytarpinės meile ir pagelba pereina ir žmonės.

Iš Lietuvos.

Iš Pilviškių. Suvalkų gub. Žmonės Pilviškių apygardese labai prielankus prie peštynių. Pešasi nežmoniškai už mažniekius. Taip vienoje vietoje susimusė už tai, kad vieno arklys įėjo į kito lauką. Kaimynai subėgė tuojaus susikabino muštis. Viens išsitraukė iš kišenius peiluką perpjovė ranką ir perverė šoną savo priešininkui net iki plaučių. Kitur už tai, kad vieno kiaulė į bėgo į kito lauką viens sudavė kitam lazda per sprandą taip smarkiai, kad tas ant vietos sukrito ir nevaldo pusės kuno. Tas pat atsitiko trečioje vietoje kur viens norėdamas kitam atkeršinti sudavė mietų per kaktą. Dabar už tas peštynes eina tyrinejimas; daugeli žmonių šaukia kaipo ludininkus į Marjampolę ir tokiu budu laike

didžiausiai darbymetesi atitraukia nuo darbo. Daug dar reikia apšvietimo mūsų žmonėms, idant pamestų gyvuliškus apsiėjimus, o elgtusi taip kaip žmogui elgtis priderėtų.

S.
Iš Pilviškių. Suvalkų gub. Mūsų žmonės kas sykis vis apsukresni darosi; palengva imasi prie tokių dalykų, iš kurių pirmiaus turėjo naudą, ir tą didelę naudą, vieni žydai arba kacapai. Į Pilviškius jau seniai kas vasarą iš Peterburgo atvažiuoja kacapai, perka vyšnias arba tiesioj nuo žmonių, o ir daugiausia per tarpininkystę žydų ir sudėję jas į tam tikrus gurbus siunčia į Peterburgą. Šimet keli musiškiai, parsamdę nuo ukininkų vyšnias su pagelba vieno iš atvažiuosiuju kacapu siuntė jas į Peterburgą. Sako turesia iš to pusėtiną pelną. Dieve jiems padėk. Gal palengva pripras prie prekystės; kas būtų labai naudinga netik jiems patiems, bet ir abelnai dėl Lietuvos.

S.
Iš Vilkaviškio pav. Slibinų kaime 18. d. liepos m. žemskiai paėmė su knygomis ir laikraščiais kriaucių Joną Jašinską, kuris siuvo tuomet savo tėviškėje. Kiek lietuviškų raštų turėjo Jašinskas, tikrai nežinia, bet žmonės kalba, kad turėjęs „Krumplių Joną“, „Kas yra ir kas bus“, „Nauja Gadyne“, „Varpa“, „Ukininką“ ir daug kitų knygelių. Kitų raštų buvo po kelis ekzemplierius. Laikraščių buvo už kelis metus. Tie visi raštai buvo užrašyti kriaučiaus skrynuteje. Iš pradžių Jašinskas buvo pabėgęs. Bet bijodamas, kad ne pulktų kaltė ant tėvo, abejojo, ką daryt. Dėlto išbėgęs iš namų padavė raktą kaimynui ir laukė, kas iš to išeis. Bet žemskiai jau buvo atplėšę skrynute ir ėmė jieskot siuvėjo. Jieskojo tribose ir apie trobas jieskojo avizose, bulvėse klausinėjo žmonių, baugino tėvų, sakydami, kad sunų peršausė, jeigu norėšs ištrukt ir kad geriau busė, jeigu sunus pasiduosės. Bet tai nieko nė gelbėjo. Žemskiai iš niekur ne gavo jokio gando apie siuvėją. Neradę siuvėjo, žinoma, būtų turėję keliaut namon su vienoms užgrėboms popieroms. Bet štai pasisuka kaimynai su raktu. To užteko žemskiams ir jie ėmė taisyti kilpas ant pabėgėlio. Vienas iš žemskiu, neva norėdamas atlankyti savo giminę, vieną vokių, nuėjo į parubežę į kardoną ir paprasė vakmistro, kad tas įsakyta parubežės sargams sulaukyti Jašinską, jeigu tas norėtų perbėgti į Prusus. Kits žemskis nunešė skrynute pas šaltyšių. Jašinskas tuom tarpu buvo pas vieną kaimyną. Išgirdęs, kad jau gauda jį žemskiai, šoko bėgti į Prusus, bet jau buvo per vėlu. Iš vienos pusės vijosi jį žemskiai iš kitos pusės parubežės sargai. — Bebėgdams nabagas pailso ir parpuolė ant žemės. Pribėgęs parubežės sargas sumušė nabagą ir nusivare į kardoną. Kardone rado dar pas J^{is} P^{ilv}į pora lapų

„Ukininko“. Iš Slibinų kardoną nugabeno jį pas aficiera į Stanaicių kaimą, o iš ten nuvarė į Kybartus ir padavė į žandarų rankas. Dabar Jašinskas yra Kalvarijos kalinyj. Kuom pasi- baigs tardymas (sledstva), nežinia. Bet galima tikėtis, kad pasibaigus tardymui, bus galima jį atvaduoti už kauciją. Nubaudimas-gi įvyks vėliau, kada visos popierios pereis per daugelį rankų ne išskiriant nė ministerio vidurinių dalykų nė paties ciecoriaus.

Šitoks atsitikimas jau ne naujiena Slibinų žmonėms. Prieš porą metų buvo suimtas to pačio kaimo vaikas Jurgis Bagdanavyčia teip-gi su lietuviškais laikraščiais ir patupdintas į Kalvarijos kalinį, kur pergyveno 4 mėnesius su viršum ir buvo paleistas už 100 rublių kaucijos. Visi gerai atsimena, kad už aną nusikaltimą vaikiniui buvo uždrausta gyventi parubežėj 2 metu. Dėlto dabar žmonės jau turi šioki tokį supratimą apie atsakymą už lietuviškas knygas ir laikraščius. Anamet ėmė kiti kalbėti, kad Jurgį Bagdanavyčią išsiųsė į Siberiją, kad jį baisiai kankysė, mušė ir t. t. Dabar jau negirdėt tokių tuščių kalbų ir žmonės nér teip įbauginti kaip pirma. Žinoma, žmonės dar mažiau bauginusi ir saugotusi lietuviškų laikraščių, jeigu žinotu, kad už skaitymą lietuviškų laikraščių yra visai mažas atsakymas. Jašinską ir Bagdanavyčią gabeno į kalinį lik dėlto, kad jie turėjo ne tik sau pasiskaityt, bet ir kitiems duoti skaityt t. y. turėjo vienokių raštų po kelis ekzemplierius. Kas turi tik sau pasiskaityt, tą ne gabena į kalinį ir tam lengva yra išsisteisinti.

Be to dar žmonės turi kitą pamokslą. Visi gerai žino, kad ne tik aną, bet ir šitą kartą, atsitiko nelaimė per skundą kaimynų, savo žmonių. Šitą sykį krata įvyko štai dėl kokios priežasties. Jašinsko tėvai užtikto be vagiant lašinius dukterį kaimyno Millerio ir už tai padavė vagilką į sudą. Milleris, apmauda giesdamas, iškundė Jašinską žemskiams, buk tas laikas pas savę uždraustas lietuviškas knygas. Kada Milleris apskundė Jašinską, sunaus dar ne buvo namie ir tas sugryžo pas tėvus prieš pačia reviziją. Pas tėvus siuvėjo nė kokių lietuviškų knygų ne rado.

Apsvarščius aprašytą atsitikimą reikia dar štai ką pasergėti. Pirmiausiai apsiriko pats siuvėjas, manydamas, kad už jo kaltes gali atsakyti tėvas.

Siuvėjas, turėdamas amatą rankose, gali pelnyti sau duoną ir kituose kraštuose teipjau, kaip ir savo krašte, o paporštą teip-gi ne sunku būtų buvę isitaisyti ant kito vardo, nės daug žmonių iškeliaudami į Ameriką palieka savo pašpartus be jokios naudos. Iš kitos pusės ne gerai apsisėjo kaimynai ir pažįstami, kurie nesi- rupino išgelbėti šią duklą.

Girdėt kalbant, kad ir tas žemskis, ką nunešė skrynute pas šaltysių, pats bėgo gaudyt Jašinską, palikęs skrynute. Jeigu tai būtų teisybė, tai būtų didelis negrazumas tiems, ką ne prašalino raštų. Butų buvę galima arba apmaintyt ant kitų nekaltų raštų. Žemskiai, neturėdami rankoj raštų ne būtų galėję už- kenkti Jašinskui. O ant galo besigelbėdami iš bėdos, mes ne privalome per daug gailėtis kumščios arba lazdos, mes ne privalome duot savę pančiot ir kankinti besivalkiojantiems mas- kolių tarnams, kurie minta iš mūsų kruvinos proces. Jeigu žemskiai nori įtikti valdžiai, tai tegul ir ima algas nuo valdžios, tegul moka jiems valdžia piningus, surinktus iš karališkų girių, fabrių kasyklų ir t. t. Jeigu-gi žemskiai, maitinami, lipa žmonėms ant sprando, persekioja juos, tuomet išpuola žmonėms gintis nuo jų, kaipo nuo piktų sutvėrimų. Jeigu būtų buvus drąsa ir vienybė tarpe kaimynų ir pažįstamų Jašinsko, tai nė sunku būtų buvę prašalinti siuvėjo raštus da-gi tuomet, kada tie raštai buvo žemskių naguose. SL.

Gromatnyčia.

P. Jonni Ōzalaičiui. Pravardės mums nieko nekenkia: kaip norit, teip ir darykiti. Už žinias ačiū.

Agarsinimai.

Akyva knyga „Buvis lietuvių tautos mas- kolių viešpatystėje“, parašyta grovo Lelyvos autoriaus knygos

„Polsko-ruskoje otnošenija“,

maskoliškoj kalboje didume didelio ašmainio puslapių 128, prekė 2 rubl., o su priesiuntimu į parubežį 2 rubl. 15 kap.

Gaunamos Tilžėje, Goldschmiedestasse 8.

Piningus ir laiškų į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny.

Maskolių begediškumas. S. — Iš plačios pasaulės. Jonų Juozas. — Apie Skrudžėles. S. — Iš Lietuvos: Iš Pilviškių; Iš Pilviškių Suvalkų gub.; Iš Wilkaviškio pav. S. — Gromatnyčia. — Agarsinimai. — Adresas.

